

ОЦІНКА ІНТЕГРОВАНОГО ВНУТРІШНЬОГО РИЗИКУ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НАФТОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Ріщук Л. І., Тараєвська Л. С.

Вибрано і рекомендовано метод інтегральної оцінки ризиків господарської діяльності нафтопереробних підприємств України в умовах загострення конкуренції.

Ключові слова: ризик, оцінка, метод, комбінація, кількість, якість, управління.

Постановка проблеми. Невизначеність і мінливість внутрішнього та зовнішнього середовища, обмеженість ресурсів і капіталу, зростання витрат при здійсненні господарської діяльності вимагають розгляду питання управління ризиками. Важливим етапом процесу ризик-менеджменту є оцінка ризиків. Аналіз методів, які застосовуються для кількісної оцінки ризику, показує, що жоден із них не є універсальним, має низку недоліків та переваг і потребує значного обсягу інформації.

Вибір методу оцінки, який можливо та доцільно використовувати, залежить від характеру ризику, інформаційного забезпечення дослідження, важливості точної оцінки вірогідності виникнення ризикової події [1, с. 19]. Тому для отримання об'єктивної оцінки ризиків слід поєднувати декілька методів або ж їх елементів, тобто використовувати комбінований метод.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми оцінки господарських ризиків вивчалися В. Вітлінським [2], В. Гранатуровим [3], С. Ілляшенком [4], Л. Лігоненком [1], В. Лук'яною [5], Н. Машиною [6] та іншими вченими. Більшість науковців дотримуються погляду, що оцінка ризиків може проводитися кількісним або ж якісним способами. Проте наявні методи оцінювання застосовуються для одного виду ризику, що не відповідає системному підходу. Також поза сферою дослідження залишаються проблеми оцінки та управління господарськими ризиками нафтопереробних підприємств.

Постановка цілей. Ціль статті полягає у визначенні ризику основних підсистем та загального (інтегрованого) внутрішнього ризику підприємства як системи та виявленні впливу ризиків підсистем на показник інтегрованого внутрішнього ризику.

Виклад основного матеріалу.

Для оцінювання ризику господарської діяльності нафтопереробних підприємств авторами пропонується використання системи оцінки ризиків, що описує та характеризує внутрішні ризики основних підсистем та загальний (інтегрований) ризик підприємства як системи.

Оцінку рівня ризику підсистем необхідно розраховувати на основі розробленої системи індикаторів ризиків та їх рекомендованого значення за формулою:

$$P_{\Pi} = 1 - \frac{\sum_i^n Z_i \times \left(\frac{\Phi_i}{H_i}\right)^k}{\sum_i^n Z_i}, \quad (1)$$

де P_{Π} – ризик підсистеми підприємства;

Z_i – коефіцієнт вагомості i -го індикатора ризику, що визначається експертним шляхом або ж методом попарних порівнянь;

Φ_i – фактичне значення i -го показника;

H_i – рекомендоване значення i -го показника;

n – кількість індикаторів (показників), що включені для оцінки певної підсистеми організації; k – коефіцієнт, який дорівнює 1, якщо зростання значення показника позитивно впливає на діяльність підприємства, та -1, якщо його зростання негативно впливає на підприємство.

Інтегрований внутрішній ризик організації є середньозваженим значенням рівнів ризику виробничо-технічної, фінансової, комерційної, кадрово-інтелектуальної, інформаційної та інноваційно-інвестиційної підсистем та визначається за формулою:

$$AP = \frac{\sum_{j=1}^m K_j \times P_{\Pi j}}{\sum_{j=1}^m K_j}, \quad (2)$$

де AP – інтегрований внутрішній ризик організації;

K_j – коефіцієнт вагомості j -ої підсистеми організації;

$P_{\Pi j}$ – ризик j -ої підсистеми організації; m – кількість підсистем організації.

Індикатори ризиків підсистем ВАТ "Нафтохімік Прикарпаття", ВАТ "НПК–Галичина" та ВАТ "Лукойл–Одеський НПЗ" розраховані на основі балансів, звітів про фінансові результати, пояснювальних записок до фінансових звітів та журналів "Газ & Нафта. Енергетичний бюлетень" [7-11].

Для обґрунтованого визначення ступеня впливу зазначених індикаторів на ризик підсистеми кожний показник має містити коефіцієнт вагомості, що визначатиметься за допомогою методу попарних порівнянь, використовуючи шкалу трансформації якісних оцінок переваги одного показника над іншим у кількісні оцінки (табл. 1).

Таблиця 1

Трансформації якісних оцінок переваги одного індикатора перед іншим у кількісні оцінки [12, с. 190]

Якісна оцінка	Кількісна оцінка, балів
Обидва порівнювані показники збігаються	1
Перший показник дещо перевищує другий	2
Перший показник перевищує другий	3
Перший показник набагато перевищує другий	4

Коефіцієнти вагомості індикаторів підсистем нафтопереробних підприємств наведено в табл. 2.

Таблиця 2

Коефіцієнти вагомості індикаторів підсистем

Індикатор	Коефіцієнт вагомості
Виробничо-технічна підсистема	
Рівень використання виробничих потужностей	0,212
Фондовіддача	0,136
Глибина переробки	0,289
Коефіцієнт зношеності обладнання	0,058
Виробничі втрати від переробки	0,222
Коефіцієнт оновлення	0,083
Фінансова підсистема	
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,161
Коефіцієнт фінансової незалежності	0,102
Коефіцієнт маневрування власних коштів	0,077
Коефіцієнт заборгованості	0,191
Коефіцієнт оборотності оборотних засобів	0,143
Рентабельність активів	0,120
Рентабельність власного капіталу	0,207
Комерційна підсистема	
Відносна частка ринку	0,185
Темп росту цін на укр. нафту	0,097
Темп росту цін на продукти нафтопереробки	0,040
Коеф. забезпеч. українською сировиною	0,165
Ступінь залежності від осн. постачальників	0,241
Співвідношення темпів росту доходу та дебеторської заборгованості	0,066
Коефіцієнт ненадійності постачальника	0,207
Кадрово-інтелектуальна підсистема	
Темпи росту продуктивності праці	0,260
Рентабельність персоналу	0,153
Частка співробітників, які підвищили кваліфікацію	0,112
Співвідношення темпів росту продуктивності праці та фонду оплати праці	0,090
Плинність кадрів	0,217
Коефіцієнт виконання обов'язків	0,096
Коефіцієнт трудової дисципліни	0,072
Інформаційна підсистема	
Коефіцієнт вірогідності документації	0,137
Коефіцієнт використання інформації	0,493
Коефіцієнт якості управлінської документації	0,370
Інноваційно-інвестиційна підсистема	
Коефіцієнт інвестування	0,294

Рівень виконання планів з упровадження інновацій	0,309
Ступінь інноваційного розвитку підприємства	0,397

Використовуючи формулу 1.1, розрахуємо ризик виробничо-технічної підсистеми для ВАТ "Нафтохімік Прикарпаття" у 2002 році:

$$P_{BT2002} = 1 - \left(\left(0,212 \times \frac{0,354}{0,795} \right) + \left(0,136 \times \frac{1,88}{13,95} \right) \right) + \left(0,289 \times \frac{0,717}{0,871} \right) + \left(0,058 \times \frac{0,4}{0,54} \right) + \left(0,222 \times \frac{0,0062}{0,0062} \right) + \left(0,083 \times \frac{0,12}{0,132} \right) = 0,309$$

Таким чином, імовірність неефективного функціонування виробничо-технічної підсистеми на ВАТ "Нафтохімік Прикарпаття" у 2002 році становила близько 31%.

Аналогічно розрахуємо ризики інших підсистем для ВАТ "Нафтохімік Прикарпаття" протягом 2002-2008 років (табл. 3).

Аналіз показників ризику підсистем свідчить про те, що в 2008 році значним ризиком характеризується фінансова, кадрово-інтелектуальна та інноваційно-інвестиційна підсистеми. Порівняно з 2007 роком ризик вказаних підсистем зріс на 19,6%, 6,2% та 53,9% відповідно. Значний ризик фінансової підсистеми пов'язаний з отриманням збитків у сумі 330055 тис. грн, що зумовлені різницями курсу щодо валютного кредиту, ростом операційних витрат, нестачею власних обігових коштів, зниженням оборотності оборотних засобів тощо.

Таблиця 3

Ризики підсистем ВАТ "Нафтохімік Прикарпаття"

Підсистеми підприємства	Роки						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Виробничо-технічна	0,309	0,256	0,262	0,123	0,210	0,273	0,335
Фінансова	0,461	0,470	0,564	0,395	0,785	0,954	1,150
Комерційна	0,213	0,300	0,165	0,285	0,247	0,259	0,240
Кадрово-інтелектуальна	0,255	-0,073	0,123	0,321	0,178	0,604	0,666
Інформаційна	0,125	0,128	0,111	0,086	0,118	0,140	0,161
Інноваційно-інвестиційна	0,329	0,293	0,232	0,252	0,099	-0,101	0,438

Зростанню ризику кадрово-інтелектуальної підсистеми сприяло зниження продуктивності праці, перевищення темпів росту заробітної плати над продуктивністю, зростання плинності кадрів та зниження трудової дисципліни. Ризик інноваційно-інвестиційної підсистеми пов'язаний із нестачею власних

коштів на реконструкцію та зниженням ступеня інноваційного розвитку підприємства.

Відносною стабільністю ефективного функціонування характеризуються виробничо-технічна, комерційна та інформаційна підсистеми. Разом з тим, ризик виробничо-технічної підсистеми досягнув найвищого значення 33,5% саме в 2008 році. Це пояснюється зниженням рівня завантаження виробничих потужностей, зменшенням фондівіддачі та зростанням величини виробничих втрат від переробки. Найвище значення ризику (30%) комерційної підсистеми спостерігається в 2003 році і було зумовлене насамперед значним ростом дебіторської заборгованості та зниженням частки забезпечення підприємства сировиною.

Аналіз ВАТ "НПК – Галичина" (табл. 4) свідчить про те, що в 2008 році найбільшими ризиками характеризувалися фінансова, кадрово-інтелектуальна та інноваційно-інвестиційна підсистеми.

Таблиця 4

Ризики підсистем ВАТ "НПК-Галичина"

Підсистеми підприємства	Роки						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Виробничо-технічна	0,209	0,089	0,011	0,127	0,254	0,234	0,174
Фінансова	0,096	0,636	0,406	0,520	0,739	0,903	0,755
Комерційна	0,275	0,296	0,274	0,441	0,368	0,251	0,223
Кадрово-інтелектуальна	-0,002	-0,037	0,155	0,513	0,478	0,527	0,322
Інформаційна	0,095	0,094	0,082	0,100	0,105	0,094	0,101
Інноваційно-інвестиційна	0,182	0,190	0,174	0,169	0,235	0,311	0,357

Ризик фінансової підсистеми спричинений зменшенням ліквідних активів та власного капіталу підприємства, зростанням зобов'язань, зниженням оборотності оборотних засобів тощо. Зауважимо, що максимального значення показник ризику фінансової підсистеми досягнув у 2007 році і його зниження спостерігається в 2008 році. Аналогічна картина спостерігається відносно показника ризику кадрово-інтелектуальної підсистеми, значення якого в 2007 році становить близько 53% і пов'язано зі зростанням плинності кадрів, перевищенням темпів росту фонду оплати праці над продуктивністю праці. Ризик інноваційно-інвестиційної підсистеми досягнув свого максимального значення 35,7% в 2008 році, що зумовлено невиконанням плану щодо інноваційного розвитку підприємства та зменшенням власних коштів на реконструкцію та оновлення виробничо-технічної бази підприємства. Заслугує на увагу показник ризику комерційної підсистеми в 2005 році, значення якого дорівнює 44,1% і зумовлене зниженням частки підприємства в загальному обсязі переробки, перевищенням темпів росту цін на сировину над

цінами на нафтопродукти, ростом дебіторської заборгованості та значною залежністю від основного постачальника.

Таким чином, на ВАТ "Нафтохімік Прикарпаття" та ВАТ "НПК-Галичина" спостерігається подібна ситуація щодо ризиків підсистем. У 2008 році найвагомими були ризики фінансової, кадрово-інтелектуальної та інноваційно-інвестиційної підсистем.

Високі значення ризику у виробничо-технічній, фінансовій, комерційній, кадрово-інтелектуальній підсистемах в 2006-2007 роках на ВАТ "Лукойл-Одеський НПЗ" пояснюються тим, що впродовж цього періоду підприємство зупинилося на реконструкцію і переробка нафти практично не здійснювалася.

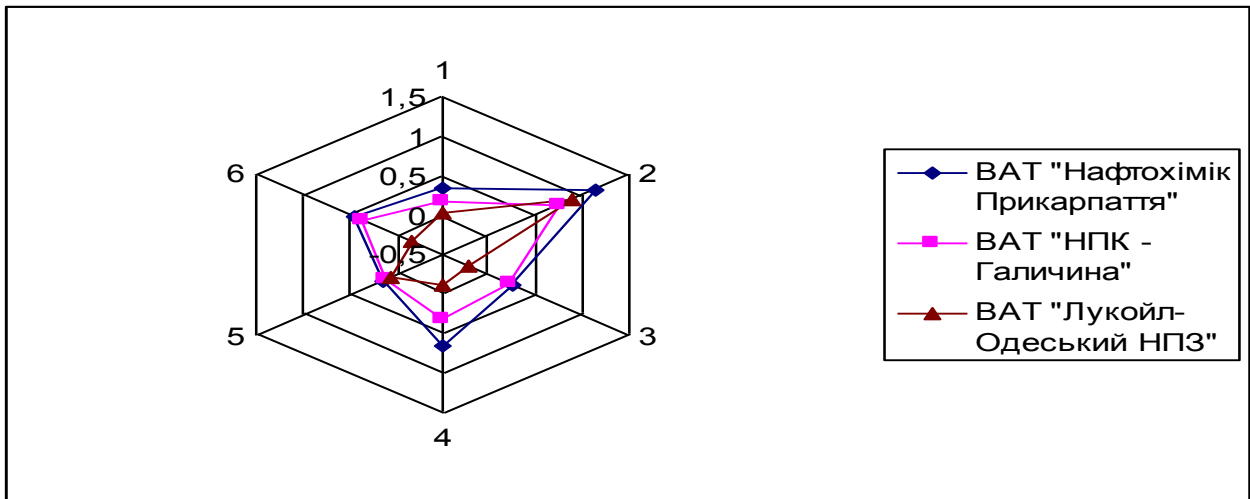
Таблиця 5

Ризики підсистем ВАТ "Лукойл-Одеський НПЗ"

Підсистеми підприємства	Роки						
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Виробничо-технічна	0,308	0,302	0,308	0,244	0,805	0,467	0,026
Фінансова	0,059	-0,052	-0,173	-0,383	0,329	0,948	0,896
Комерційна	0,276	0,271	0,318	0,206	0,876	0,302	-0,215
Кадрово-інтелектуальна	0,531	0,487	0,539	0,390	0,740	0,569	-0,114
Інформаційна	0,209	0,193	0,106	0,112	0,144	0,053	0,063
Інноваційно-інвестиційна	0,312	0,313	0,290	0,280	0,328	-0,038	-0,163

У зв'язку з цим випуску продукції майже не було. Основною діяльністю було надання послуг прийняття, зберігання та відвантаження нафтопродуктів. У 2007 році був практично відсутній ризик інформаційної та інноваційно-інвестиційної підсистем. У 2008 році високим ризиком характеризується фінансова підсистема, що зумовлено збитками від діяльності підприємства в розмірі 1276515 тис. грн. через значні операційні витрати підприємства та великою заборгованістю. Зауважимо, що мінімальними є ризики виробничо-технічної та інформаційної підсистем підприємства та практично відсутніми (за рекомендованими показниками оцінювання) комерційної, інноваційно-інвестиційної та кадрово-інтелектуальної підсистем. На зниження ризику комерційної підсистеми найбільше вплинуло збільшення частки ринку підприємства, перевищення темпів росту цін на нафтопродукти над темпами росту цін на сировину та зростання поставок сировини. Ризик кадрово-інтелектуальної підсистеми знизився за рахунок зростання продуктивності праці працівників, зростання частки працівників, які підвищили свою кваліфікацію та зниження продуктивності праці.

Для порівняння ризиків підсистем досліджуваних нафтопереробних підприємств у 2008 році зобразимо їх графічно (рис. 1).

1 – виробничо-технічна підсистема; 4 – кадрово-інтелектуальна підсистема; 2 – фінансова підсистема; 5 – інформаційна підсистема; 3 – комерційна підсистема; 6 – інноваційно-інвестиційна підсистема.

Рис. 1 Ризики підсистем нафтопереробних підприємств

Для розрахунку інтегрованого ризику досліджуваних підприємств необхідно визначити коефіцієнти значущості кожної підсистеми. У табл.6 представлені результати попарного порівняння визначених підсистем для оцінки їх вагомості щодо ризику підприємства.

Таблиця 6

Визначення значущості підсистем організації

Підсистема	Виробничо-технічна	Фінансова	Комерційна	Кадрово-інтелектуальна	Інформаційна	Інноваційно-інвестиційна	Сума балів	Ваговий коефіцієнт
Виробничо-технічна	1	2	2	1/2	3	1/2	9	0,176
Фінансова	1/2	1	1/2	3	4	2	11	0,215
Комерційна	1/2	2	1	3	4	2	12	0,244
Кадрово-інтелектуальна	2	1/3	1/3	1	3	2	8 2/3	0,169
Інформаційна	1/3	1/4	1/4	1/3	1	1/3	2 1/2	0,049
Інноваційно-інвестиційна	2	1/2	1/2	1/2	3	1	7 1/2	0,147
							51	
							1/6	1

Інтегрований ризик аналізованих підприємств розраховуємо за формулою 2. Результати розрахунків наведено на рис. 2. На основі розробленої шкали оцінки рівня інтегрованого внутрішнього ризику можна стверджувати, що в 2002-2005 роках VAT "Нафтохімік Прикарпаття" та VAT "НПК-Галичина" перебували в зоні допустимого ризику, що свідчить про платоспроможність

підприємств із незначним зниженням його конкурентоздатності, що вплинуло на нестабільність результатів роботи. Протягом окресленого періоду спостерігається зниження інтегрованого внутрішнього ризику на ВАТ "Лукойл-Одеський НПЗ", проте період 2006-2007 років за аналізованими показниками характеризується середнім внутрішнім ризиком. Це свідчить про фінансову стагнацію, нестійку платоспроможність підприємства, що пов'язано з його зупинкою на реконструкцію.

2008 рік характеризується відсутністю внутрішнього ризику ВАТ "Лукойл-Одеський НПЗ", що спричинено модернізацією обладнання. Це дозволило переробити в 2008 році 2041,8 тис.тонн високосірчистої російської нафти.

В 2006 - 2007 роках ВАТ "НПК - Галичина" перебувало в зоні середнього ризику, що характеризується нестійкою платоспроможністю підприємства, проте в 2008 роках інтегрований внутрішній ризик знизився до рівня допустимого. В 2008 році підприємство стало більш платоспроможним, хоча можна було спостерігати тимчасове зниження його конкурентоздатності, про що свідчать результати його діяльності.

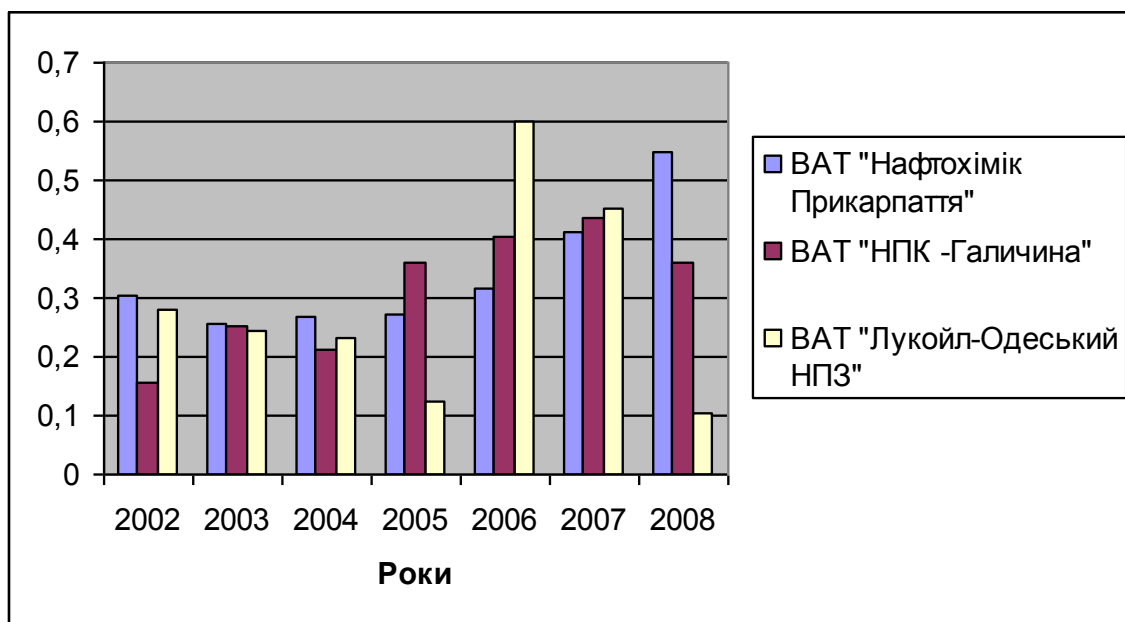

Рис. 2. Динаміка інтегрованого внутрішнього ризику нафтопереробних підприємств

Як свідчать результати розрахунків, у 2008 році найгірша ситуація спостерігається на ВАТ "Нафтохімік Прикарпаття", де ступінь інтегрованого внутрішнього ризику становить 55%. За словами керівників підприємства, це пов'язано в першу чергу з недопостачанням української сировини та неможливістю переробляти російську нафту для виготовлення високоякісного бензину та дизпалива у відповідності до нових вимог, введених Держспоживстандартом України.

Розрахуємо вплив виокремлених підсистем на зміну інтегрованого внутрішнього ризику досліджуваних нафтопереробних підприємств за період

2007-2008 років за методом ланцюгових підстановок. Результати розрахунків зображено на рис. 3 – 5.

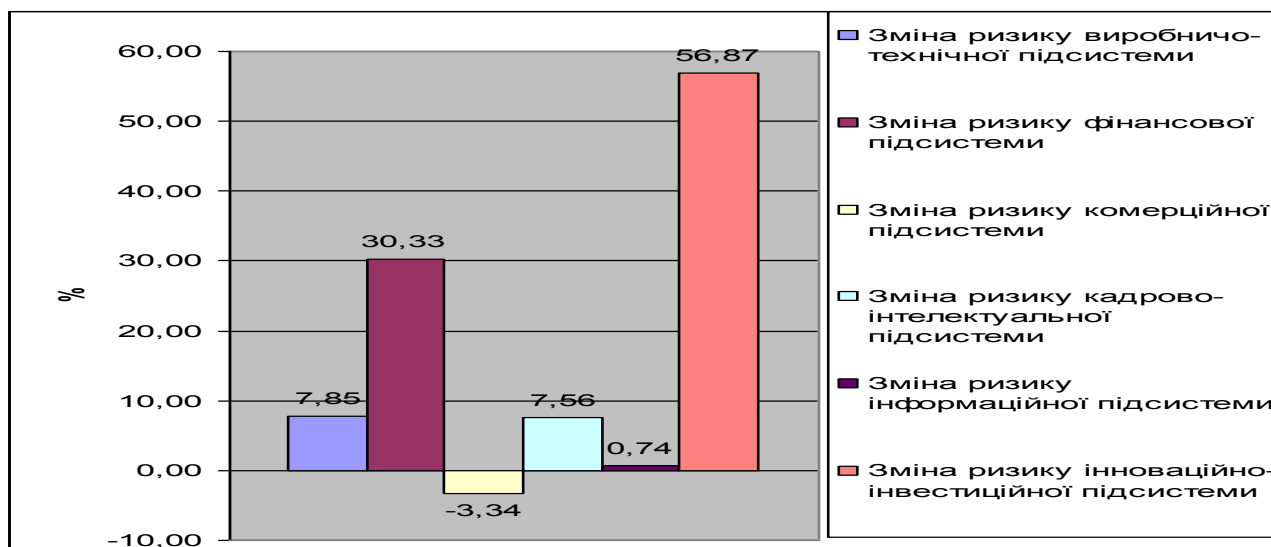

Рис. 3. Структура впливу ризиків підсистем на зміну інтегрованого внутрішнього ризику ВАТ "Нафтохімік Прикарпаття"

За результатами проведеного аналізу можна зробити висновок про те, що показник інтегрованого ризику в 2008 році зріс на 14% у порівнянні з показником 2007 року. Найсуттєвіше на його зміну (56,87%) вплинув ризик інноваційно-інвестиційної підсистеми. Зростання ризику фінансової підсистеми спричинило зростання показника інтегрованого ризику в абсолютному виразі на 0,042, що в структурі становить 30,33%. Зростання ризику кадрово-інтелектуальної підсистеми на 6,2% в 2008 році призвело до росту інтегрованого ризику на 0,0105, що в структурі впливу підсистем складає 7,56%. Зростання ризику виробничо-технічної підсистеми спричинило 7,85% зростання показника інтегрованого ризику. Незважаючи на те, що керівники підприємства основною причиною збитковості називають нестачу сировини, ризик комерційної підсистеми в 2008 році знизився на 0,019, що зумовило зменшення показника інтегрованого ризику на 3,34%. Таким чином, найбільший вплив на зростання показника інтегрованого внутрішнього ризику ВАТ "Нафтохімік Прикарпаття" в 2008 році спричинили ризики фінансової та інноваційно-інвестиційної підсистем.

Інтегрований внутрішній ризик ВАТ "НПК – Галичина" зменшився на 0,0769 у 2008 році, порівняно з 2007 роком. Це зумовило зниження ризику кадрово-інтелектуальної підсистеми на 45,18%, ризику фінансової підсистеми на 41,4%, ризику виробничо-технічної підсистеми на 13,73% та ризику комерційної підсистеми на 8,9%. Проте зростання рівня ризику інноваційно-інвестиційної та інформаційної підсистем спричинили 9,22% зростання інтегрованого ризику підприємства.

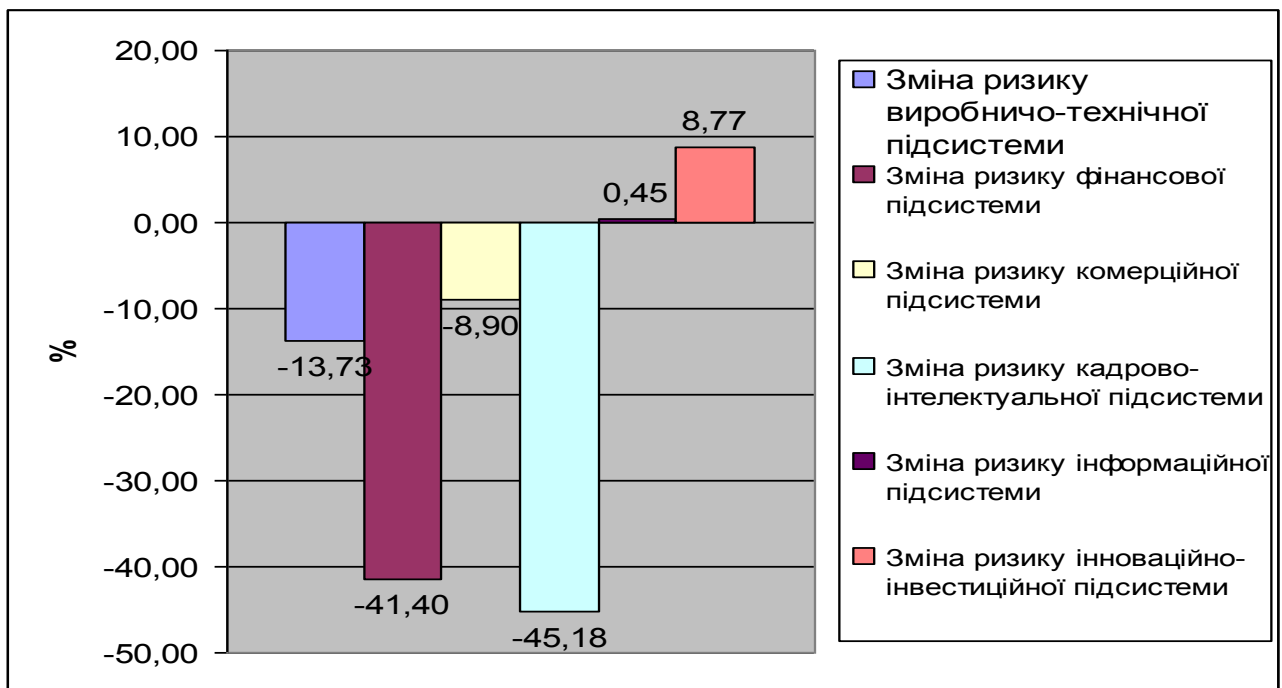

Рис. 4. Структура впливу ризиків підсистем на зміну інтегрованого внутрішнього ризику ВАТ "НПК – Галичина"

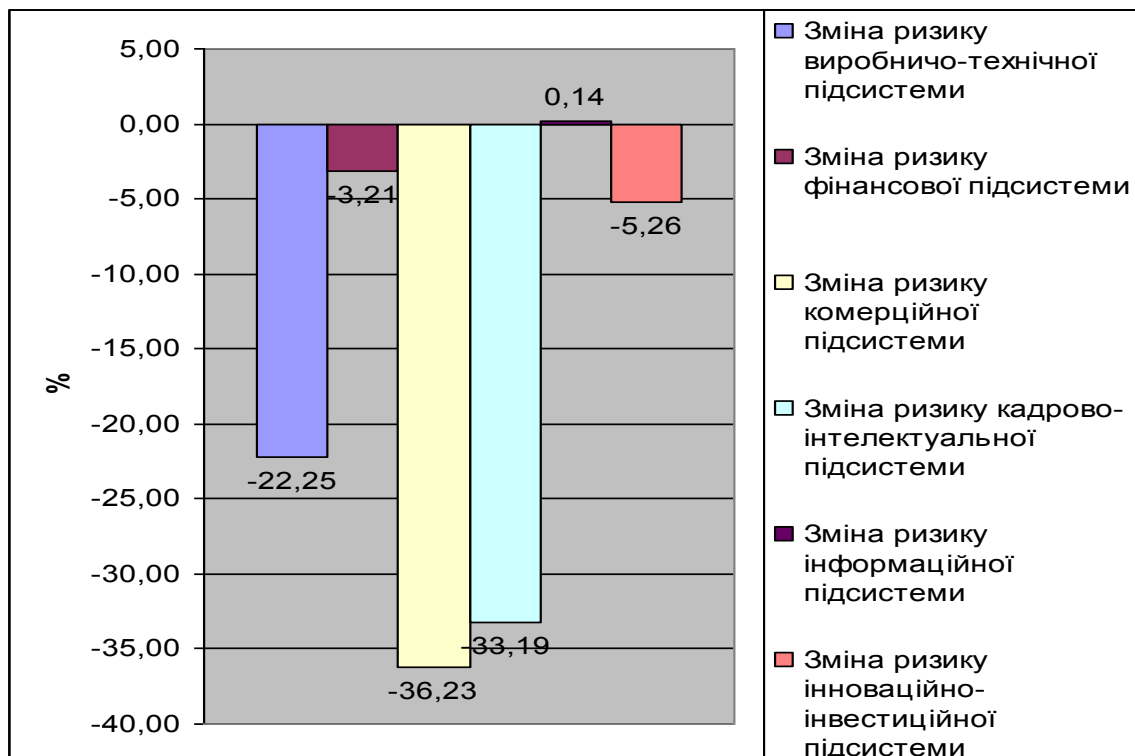

Рис. 5. Структура впливу ризиків підсистем на зміну інтегрованого внутрішнього ризику ВАТ "Лукойл – Одеський НПЗ"

Показник інтегрованого внутрішнього ризику ВАТ "Лукойл-Одеський НПЗ" зменшився в абсолютному значенні на 0,349 в 2008 році порівняно з 2007 роком. Його зниження спричинено зменшенням ризику комерційної підсистеми на 36,23%, на 33,19% – через зниження ризику кадрово-інтелектуальної підсистеми, на 22,25% – за рахунок зниження ризику виробничо-технічної

підсистеми, на 5,26% – за рахунок зниження ризику інноваційно-інвестиційної підсистем та на 3,21% - через зниження ризику фінансової підсистеми. Зменшення ризику комерційної підсистеми зумовлено зростанням частки підприємства у загальному обсязі переробки, зростанням поставок сировини, зростанням доходу та зменшенням дебіторської заборгованості. На зменшення ризику кадрово-інтелектуальної підсистеми вплинуло зростання продуктивності праці, зниження плинності кадрів та зростання коефіцієнту трудової дисципліни. Ризик виробничо-технічної підсистеми знизився через зростання фондівддачі, коефіцієнта оновлення та рівня використання виробничих потужностей.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Таким чином, на основі проведеного аналізу зауважимо, що виокремлені підсистеми підприємств мають різний вплив на інтегральний показник внутрішнього ризику. Так на загальний ризик ВАТ "Нафтохімік Прикарпаття" найбільше вплинули ризики фінансової та інноваційно-інвестиційної підсистем, на ризик ВАТ "НПК – Галичина" – ризики фінансової та кадрово-інтелектуальної підсистем, на ризик ВАТ "Лукойл – Одеський НПЗ" – ризики комерційної та кадрово-інтелектуальної підсистем.

Для комплексної оцінки доцільно також аналізувати причини та джерела виникнення ризику, тобто поряд з кількісною оцінкою проводити також і якісну. Для якісного аналізу рекомендується використовувати метод Ішікави. Подальші дослідження повинні бути спрямовані також на визначення основних методів оптимізації ризикових ситуацій.

Література

1. Лігоненко Л. О. Управління господарським ризиком як елемент системи протидії банкрутству торговельного підприємства / Лігоненко Л. О. — К., 1998. — 185 с.
2. Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві: монографія / В. В. Вітлінський, Г. І. Великоіваненко. — К. : КНЕУ, 2004. — 480с.
3. Гранатуров В. М. Аналіз підприємницьких ризиків: проблеми визначення, класифікації та кількісної оцінки / Гранатуров В. М., Литовченко І. В., Харічков С. К. — Одеса, 2003. —164 с.
4. Ильяшенко С. Н. Хозяйственный риск и методы его измерения / Ильяшенко С. Н. — Сумы : „Мрія-1” ЛТД, 1996 — 102 с.
5. Лук'янова В.В. Діагностика ризику діяльності підприємства: монографія / В.В. Лук'янова. – Хмельницький : ПП Ковальський В.В. – 2007. – 312 с.
6. Машина Н. І. Економічний ризик і методи його вимірювання : навчальний посібник / Н.І.Машина — К. : Центр навчальної літератури, 2003. — 188 с.
7. Аналіз виробничої діяльності НПЗ // Газ & Нафта. Енергетичний бюлетень. — 2005. — № 1 (109). — С. 19
8. Аналіз виробничої діяльності НПЗ // Газ & Нафта. Енергетичний бюлетень. — 2006. — № 1 (121). — С. 39

9. Аналіз виробничої діяльності НПЗ // Газ & Нафта. Енергетичний бюлетень. — 2007. — № 1 (133). — С. 25
10. Аналіз виробничої діяльності НПЗ // Газ & Нафта. Енергетичний бюлетень. — 2008. — № 1 (145). — С. 23
11. Аналіз виробничої діяльності НПЗ // Газ & Нафта. Енергетичний бюлетень. — 2009. — № 1 (157). — С. 21
12. Витвицький Я. С. Економічна оцінка гірничого капіталу нафтогазових компаній : Монографія / Витвицький Я. С. — Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2007. — 431 с.

УНИКНЕННЯ ПРОВАЛУ ВІД ВПРОВАДЖЕННЯ ERP-СИСТЕМ НА ПІДПРИЄМСТВАХ НАФТОГАЗОВОГО КОМПЛЕКСУ

Кочкодан В. Б.

В статті узагальнено причини невдач, пов'язаних з впровадженням ERP систем, а також складові та вирішальні фактори вдалого їх впровадження на підприємствах нафтогазового комплексу.

***Ключові слова.** ERP система, інформаційні технології, програмне забезпечення, інтегроване середовище.*

Постановка проблеми. Вдале впровадження системи планування ресурсів підприємства (ERP системи, англ. Enterprise Resource Planning System) на підприємствах нафтогазового комплексу є вкрай важким, проте можливим завданням. Якщо організація хоче успішно впровадити ERP систему, вона спочатку повинна скласти відповідний план. Але фірма повинна бути готовою до реорганізації, колектив фірми повинен бути готовий до того, що деякого можуть скоротити, а продуктивність самої організації може зменшитись перед тим, як відбудеться остаточна імплементація системи.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проблеми впровадження ERP систем на підприємствах нафтогазового комплексу розглядаються в наукових дослідженнях низки зарубіжних та вітчизняних вчених: Г. Бакенена, П. Донуа, К. Мічеллі, Т. Девенпорта, Б. Девіса, К. Вайлдера, Г. Лангенволтера, С. Птака, І. Шрагенхайма, Т. Штейна, Б. Стерлінга, П. Нельсона, О. Волкова та інших. У той же час в більшості наукових праць основний акцент робиться, в першу чергу, на висвітлення теоретичних засад впровадження ERP систем, яке ще й не характеризується єдністю економічної думки вищезазначених авторів.

Постановка задачі. Системи планування ресурсів підприємства спроектовані для того, щоб підняти конкурентоспроможність фірми. Це досягається завдяки підвищенню здатності організації до створення вивіреної та точної інформації по усій фірмі і її постачальниках. Останнє покоління комерційно доступного програмного забезпечення проводить оперативну